

på sätt och vis liknar förfarandet vid strafföreläggande — bör komma till användning i skattemål. Ofta ter sig beskattningsreglerna för allmänheten såsom mycket invecklade, och en anmodan — huru hövligt utformad densamma än må vara — till den skattskyldige att godkänna en viss av det allmännas representant uttalad ståndpunkt, kan lätt leda till att den skattskyldige — utan att förstå sakförhållandet — anser sig nödsakad att ge upp striden. Enligt min mening bör förfarandet därför icke komma till användning.

Jan Sundin.

III.

Något om taxeringsnämndens längdföring

Enligt 1928 års taxeringsförordning ålåg det taxeringsnämndens ordförande att själv utföra praktiskt taget alla med taxeringsarbetet förenade uppgifter. Sålunda hade ordföranden att själv ombesörja bland annat allt tidsödande sorteringsarbete. Vidare skulle han själv eller med hjälp av något biträde verkställa längdföringen.

Ett av syftena med 1956 års taxeringsreform var att åstadkomma en ordning så, att ordföranden skulle kunna ägna så mycket tid som möjligt till egentligt taxeringsarbete. Med hänsyn härtill befriades han från dessa praktiska åligganden. Numera skall såväl sorternig av deklarerationer och andra uppgifter som längdföring regelmässigt utföras av de lokala skattemyndigheterna; i vissa fall kan dock längdföringen ombesörjas av länsstyrelsen. Detta framgår av 16 § taxeringsförordningen.

Före 1956 års taxeringsreform var längdföringen uppenbarligen en del av taxeringsarbetet. Det är tydligt, att ordföranden då var ansvarig för felaktigheter, som kunde uppstå vid detta arbete. Huruvida han ensam blev ansvarig eller om han delade ansvaret med ledamöterna i taxeringsnämnden är väl icke klart. I princip anses ledamöter av taxeringsnämnd icke hava ämbetsansvar, se § 113 i regeringsformen och 25 kap. 11 § strafflagen. Emellertid skulle alla ledamöterna tillsammans med ordföranden enligt 1928 års taxeringsförordning underskriva taxeringslängderna. Rimligen — kan man kanske tycka — borde någon form av ansvar följa av namnunderskrifterna.

Huru är förhållandena i dessa avseenden enligt 1956 års taxeringsförordning? Man kan till en början hänvisa till 38 § taxeringskungörelsen, däri stadgas, att lokal skattemyndighet har att med ledning av vad som antecknats å deklarerationer och övriga till myndigheten jämlikt 29 § överlämnade handlingar ombesörja längdföringen för taxeringsnämnderna inom myndighetens verksamhetsområde. Stadgandet kan kanske tolkas så, att även ansvaret för längdföringen lagts å den lokala skattemyndigheten. En motsatt uppfattning kan å andra sidan utläsas av 16 § taxeringsförordningen; enligt denna paragraf åligger det lokal skattemyndighet att, bland annat, verkställa längdföring för taxeringsnämnd. Ordalagen synes tyda på att längdföringsarbetet skall för taxeringsnämndens räkning utföras av lokal skattemyndighet. Tolkar man bestämmelserna på detta sätt, följer härav, att längdföringen fortfarande är att anse som en del av taxeringsarbetet, låt vara,

att denna uppgift icke utföres av taxeringsnämnden. Att detta varit lagstiftarens avsikt torde framgå av 68 § sista stycket taxeringsförordningen, däri föreskrives, att taxeringslängd skall underskrivas av ordföranden och de ledamöter, som utsetts att justera nämndens protokoll, ävensom — i förekommande fall — av taxeringsassistent. Författarna till Taxeringshandbok (2 uppl. s. 39) uttala också, att den omständigheten, att den lokala skattemyndigheten eller den särskilt förordnade tjänstemannen har att verkställa längdföringen icke innebär, att taxeringsnämnden befrias från ansvaret att vad som upptages i längden överensstämmer med nämndens beslut. Underskriften av längden torde — uttala samma författare vidare — få anses innebära, att vederbörande betyga, att längden rätt redovisar taxeringsnämndens beslut.

Av det anförda torde man kunna draga den slutsatsen, att ordföranden även enligt 1956 års taxeringsförordning är ansvarig för felaktigheter vid längdföringen. Huruvida något ansvar härför kan utkrävas jämväl av de ledamöter, som underskriva längderna, ävensom av taxeringsassistent torde fortfarande vara oklart. Författarna till Taxeringshandbok synas möjligen vilja hävda, att ansvaret uppkommer på grund av namnunderskrifterna. Huruvida författarna mena, att fråga skulle bli om ansvar för osant intygande eller dylikt och icke om vanligt ämbetsansvar, framgår icke.

Det anförda ger vid handen, att det är nödvändigt, i vart fall för ordföranden, att, innan han underskriver taxeringslängderna, förvissa sig om att desamma rätt redovisa taxeringsnämndens beslut. Eftersom uträknandet av beskatt-

ningsbar inkomst skall göras av den, som ombesörjer längdföringen (se 38 § taxeringskungörelsen) torde ordföranden icke behöva kontrollera detta. Det torde icke vara praktiskt möjligt för ordföranden att utföra detta kontrollarbete, förrän taxeringsnämnden haft sitt slutsammanträde; givetvis kan det icke ske, förrän längdföringen verkställts. Kontrollen kan därför i de flesta fall äga rum tidigast under juni månad och ej sällan ännu senare. Ordföranden har då möjlighet att utföra arbetet antingen hos den lokala skattemyndigheten eller också i sin bostad eller eljest i den lokal där han utfört taxeringsarbetet i övrigt. Väljer ordföranden att utföra arbetet hos den lokala skattemyndigheten, måste han kanske resa en avsevärd sträcka; därtill kommer, att det kan vara svårt att i samma myndighets lokaler få någorlunda ostört ägna sig åt dylikt arbete; särskilt svårt blir det givetvis om flera ordförande samtidigt skola göra det. Under alla förhållanden är det fråga om ett tidsödande arbete, särskilt i större taxeringsdistrikt. Hela tiden under kontrollarbetet, måste ordföranden hava ett biträde, som är honom behjälplig. Vidare måste han samtidigt hava tillgång till inkomstlängd och förmögenhetslängd samt — i förekommande fall — varuskattelängd.

Vill ordföranden utföra kontrollarbetet i sin bostad, måste deklARATIONERNA transporteras, kanske en mycket lång sträcka. Vidare är det icke alltid säkert, att den lokala skattemyndigheten kan avstå från längderna; dessa behövs som bekant för debiteringsarbetet.

I praktiken torde i mycket stor utsträckning förekomma, att ordförandena helt underlåta att verkställa kontroll av

längdföringen; man litar på att längdföraren icke slarvat. I vissa fall torde längderna till och med underskrivas "in blanco", innan längdföringen verkställs.

Enligt min mening kan man ifrågasätta, om den nu föreskrivna ordningen är tillfredsställande. Det är icke tilltalande att veta, att ett stort antal taxeringsfunktionärer underskriva längder, som de icke själva fört och om vilkas riktighet de i stor utsträckning sakna all kännedom. Rimligare synes vara att lägga ansvaret för längdföringen på den, som utför detta arbete eller på den lokala skattemyndigheten. Taxeringsnämndens ansvar skulle då begränsa sig till de beslut, som angivits å deklARATIONERNA. I konsekvens härmed bör föreskrifterna i 68 § sista stycket taxeringsförordningen utgå.

Det kan tänkas, att någon invänder, att det saknar praktisk betydelse, att felaktigheter förekomma vid längdföringen. I de flesta fall, menar man kanske, upptäckes felet antingen av den skattskyldige eller av taxeringsintendenten, varefter detsamma rättas av prövningsnämnden.

Mot detta kan man dock genmäla följande. Åtskilliga felaktigheter vid längdföringen torde icke upptäckas och bliva föremål för rättelse. Men även om rät-

telse sker efter besvär, kan olägenhet och i vissa fall ekonomisk förlust uppstå. Antag att en skattskyldigs deklARATION lämnats och av taxeringsnämnden behandlats i föreskriven ordning. Vid längdföringen kommer deklARATIONEN av någon orsak att läggas åt sidan med påföljd att taxeringarna icke bliva längdförda. Om så sker med exempelvis deklARATION, som avser 1962 års taxering, blir resultatet, att den skattskyldige vid 1963 års taxering icke kan tillgodogöra sig avdrag för kommunalskatt, folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift. På grund av sistnämnda taxering får den skattskyldige en avsevärd kvarstående skatt. Antag vidare, att prövningsnämnden under år 1963 rättar felaktigheten. Den skattskyldige får då vid 1964 års taxering dubbla skatteavdrag. Med hänsyn till skatteprogressionen kan han enbart på grund härav åsamkas förlust. Åtskilligt kännbarare blir den ekonomiska förlusten, därest det dubbla skatteavdraget ick alls kan utnyttjas vid 1964 års taxering, t. ex. på grund av dödsfall eller utflyttning ur riket.

Man måste anse det fullt rimligt, att ersättning för skada av denna art — där den skattskyldige icke har något som helst ansvar för det inträffade — utgår.

Jan Sundin.